

Szófia

(regényrészlet)

Mostantól abban a hazugságban kell élnem, hogy meghaltál. Téged a világ halottnak tekint, és a holtak közt tart számom. Én viszont nem. De nem azért, mert begolyóztam, vagy mert képtelen vagyok elfogadni az eltűnéseidet, hanem azért, mert a holtak létezése nyilvánvaló önellentmondás. A halál állapota nem létezik. Csak haldoklás van. A haldoklás is egy folyamat, és ez a folyamat is véget ér, de ez nem azt jelenti, hogy képtelen módon létrejön egy halott, hanem azt, hogy egy lét és nemlét feletti állapot tárul föl, amely emberi elmével megközelíthetetlen. Ebbe a megközelíthetetlenségbe léptél át. Az egyik pillanatban a kórházi ágyon hevertél kábult önkívületben, a másik pillanatban visszaébredtél a misztériumba. A transzcendenciához emberi ésszel ugyan nem lehet közelebb férkőzni – ebben Kantnak igaza volt –, de nem is lehet jobban eltávolodni tőle.

A halálod azért is hazugság, mert nem meghaltál, hanem átváltoztál. Átváltozásoddal elszakadtál az agyvelődtől, a testedtől, az idegrendszeredtől, a szívvedtől, a tüdődtől, a neurofiziológiai folyamataidtól és az én-személyiségedtől, s visszatértél oda, ahonnan jöttél, s ahonnan az agyvelőd, a tested, az idegrendszered, a szíved, a tüdőd, a neurofiziológiai folyamataid és az én-személyiséged is származik. Ahonnan minden és mindenki jön, s ahova minden és mindenki visszatér. „Semmiből semmibe”, ahogyan több versedben is összegezted.

Biológiailag megszűntél, fizikailag eltűntél, elméd kihunyt. De ezzel csak lényed egyik fele semmisült meg. Lényed véges és halandó fele, amely biofizikai és földi-kozmikus rabságban élt. Legfőképpen tudati rabságban. Te is be voltál zárva éned magánzárkájába, amely számodra is ugyanúgy volt kényszerzubbony, kaloda, kínzókamra és koporsó, mint kényelmes kuckó. Te is az ego-igát nyögted. Te is Narkisszosz megbéklyózó önbűvöletében éltél. Te is a tükröződések és káprázatok foglya voltál. Te is Narkisszosz narkotikumának, narkózisának, narkotizmusának, narkotizációjának, narkotizáltságának, narkotikusságának és narkomániájának voltál az elszenvedője. Te is Narkisszosz narkorealitásában

TORNAI SZABOLCS (1971) író. Eddig öt önálló kötete jelent meg. Új regénye a Magyar Művészeti Akadémia hároméves ösztöndíjprogramjának keretében készül.

éltél. De közben tisztában voltál azzal, hogy mind önmagad, mind a világ csupán látszat, s tudtad – főleg, hogy már kamaszkorod óta sejtetted –, hogy a világ ugyanolyan abszurd és paradox, mint te magad. Sőt, azt is pontosan tudtad, hogy Narkisszosz nemcsak hogy nem üdvözülhet, de teljességgel menthetetlen is.

Illuzórikus módon rögzült és bezárult lényed kinyílt és visszaolvadt oda, ahonnan eredetileg származik: a határtalan és középponttalan egységbe, ahonnan minden lehetőség kibomlik. Tested feloldódott, szellemed rögzült. Végigjártad az átváltozások hosszú útját a fogantatástól az aggastyánságig, s eljutottál a végső rögzítettségbe, amely nem más, mint a tökéletes rögzítetlenség és rögzíthetetlenség.

Az ember két részből áll. Az egyik rész halandó, a másik halhatatlan. Az ember teremtettség és teremtetlenség keveréke. Te is félig ember, félig nem ember voltál. Lényünknek van az illuzórikus alapja, ez az elkülönült, korlátolt és mulandó én-személyiség – amelynek megfelelő törekvéssel lehet egy tudatos jelenléte vagy önjelenléte –, és van a transzcendens alapja vagy alaptalan alapja, amely a romolhatatlan, tiszta és jeltelen jelenlét.

A görög mitológiában az embernek e kettős természetét jelképezi és testesíti meg a nevezetes testvérpár, Kasztór és Polüdeukész, latinul Castor és Pollux. Kasztór a spártai király, Tündareusz és felesége, Léda gyermeke. Polüdeukész viszont úgy fogan meg, hogy Zeusz hattyú képében megerőszkolja a királynét. A „brutális égi indulat” rohamáról sokat beszéltél, esszét is írtál róla William Butler Yeats Léda és a hattyú című, általad is lefordított verse alapján, s az egyik esszékötetednek ez az írás lett a címadó darabja.

A fivérek imádják egymást, elválaszthatatlanok, és egész Spárta büszke rájuk. Együtt vesznek részt számos nagyszerű kalandban, az argonauták hajóútján, a kalüdóni vadkanvadászaton vagy Héraklész mellett az amazonok elleni háborúban. Együtt szerzik vissza hűgukat, Helenét is, miután Thészeusz elrabolja. Unokatestvéreik társaságában szintén együtt rabolnak marhákat, s mivel osztozáskor a rokonaik becsapják őket, bosszúból elragadják rokonaik jegyeseit. Emiatt harcra kerül sor, s ebben Kasztór életét veszti. Polüdeukész bánatában arra kéri apját, Zeust, hogy vegye el tőle halhatatlanságát, hogy ezáltal követhesse fivérét a Hádészba. Zeusz ebbe nem egyezik bele, és úgy határoz, hogy a két ikertestvér úgy maradhat együtt, hogy egyik nap a Hádészban, másik nap az Olümposzon élnek, végül az Ikrek csillagkép két legfényesebb csillagaként felkerülnek az égre.

A mítosz rávilágít arra az alapvető tévedésre, hogy az ember azt hiszi – mint hitte az ókorban a legnagyobb materialista költő-filozófus, Lucretius is –, hogy a testi halál a teljes és végleges megsemmisülést jelenti. Annyira a testemnek és az elmémnek vagyok a rabja, annyira azonosulok kettős hordozómmal – még akkor is, ha nem vagyok materialista –, hogy azt hiszem, ha meghalok, együtt szállok sírba pszichofizikai lényemmel. Tehát paradox módon egyrészt rettegek a haláltól, másrészt meg akarok halni. Kettős támasztékom, pszichofizikai lényem, halandó felem magával akar rántani a megsemmisülésbe.

A magad alapította csillagvallás főpapjaként tisztában voltál transzcendens eredetteddel, ennek ellenére időnként előfordult, hogy megzavarodott Polüdeukészként arra a téves következtetésre jutottál – a Buddha-féle függő keletkezés és függő megszűnés elve alapján, valamint a tudományos materializmus hatására –, hogy az agy és a test kettős hordozója nélkül elképzelhetetlen bármiféle tudatiság.

Most, hogy valamennyire felocsúdtam az elvesztésed okozta fájdalomból, rájöttem: a halál a legfőbb bizonyítéka annak, hogy minden álom. Most már nemcsak értem, hanem mélyen be is látom: a tudat álmodik. Téged is, engem is. Korábban hiába tápláltam magamban az ősi keleti bölcsességet, hogy csak Brahman vagy az üresség valóságos, és rajta kívül minden álom, voltaképpen nem értettem. Pedig pontosan éreztem, hogy nem önkényes spekulációról van szó, hanem a legfőbb iránymutatásról, amely az önfelszabadítást szolgálja. Mert amíg a világot valóságosnak tartom, semmi esélyem kitörni belőle. Csak akkor haladhatom meg a világot és önmagam, ha belátom illuzórikus voltukat. Ha tisztában vagyok azzal, hogy amit látok és tapasztalok, egy külső és belső mozi, akkor képes lehetek önmagam és a világ meghaladására. E tudati-kozmikus moziban mindig káprázatot káprázatra halmozok, s mindig káprázatot káprázatra cserélek.

Az ébrenléti világ és az álomvilág főként abban tér el egymástól, hogy az előbbi viszonylag stabil és tartós, az utóbbi viszont képlékeny és hamar szertefoszlik, de végső soron nincs különbség köztük. Az álom egy tudatállapot, s ugyanígy a világ is egy tudatállapot. Ahogyan a mélyalvás is egy tudatállapot. Mind a három egy moziterem. Két moziteremben – az ébrenléten és az álomban – van vetítés, a harmadikban – a mélyalvásban – viszont az üres teljesség honol. Az emberek ugyanígy jelennek meg és tűnnek el az ébrenléti világban, mint ahogyan az álmokban vagy a filmekben. Te is fantom voltál. Én is fantom vagyok.

De vajon miért fáj ennyire egy fantomnak az általa szeretett másik fantom elvesztése?

A keleti szemlélet szerint merő képzelgés, hogy az én-a-világban létezik. Az az életre-halálra menő dráma, amelyet az én-személyiség átél, pusztá fantazmagória. Az ego életfolyamata nem egyéb, mint képzelődés önmagáról, másokról és a világról. Az ego-személyiségek drámája, amely elháríthatatlanul valóságosnak tűnik, a zaklatott elme mozijában vagy színházában zajlik. Miközben a helyzet az, hogy a vászon vagy a színpad üres. Sőt, nincsen se vászon, se színpad. A világban minden és mindenki árnyék és tükröződés. Maga a világ is árnyék és tükröződés.

Az ember persze semmiről sincs annyira meggyőződve, mint arról, hogy ébren van, és a valóságot tapasztalja. Azért nehéz belátni – még a halál perdöntő bizonyítékának birtokában is –, hogy mindannyian egy gigantikus álom foglyai vagyunk, mert ezt a gigantikus álmot mi magunk szőjük rendületlenül. Csakhogy amikor eljön a halál, ez az álomvilág az őt tapasztaló és benne szenvedő

és senyvedő ego-személyiséggel együtt egy szempillantás alatt szertefoszlik. A halál pillanatában a lufi kidurran.

A te lufid kidurran, az enyém még nem. S hiába látom be, hogy az élet nem egyéb, mint Narkisszosz 3D-s házimozija, úgy ragaszkodom hozzád, mint egy kisgyerek. Mostanában gyakran eszembe jut, ahogy a sötétedő erdőben toljuk fölfelé a sátorozáshoz szükséges cókmojunkkal megrakott biciklit a Fenyves Dombra a Duna-Tisza-csatornánál.

- Szabolcs!

- Igen?

- Kimegyünk a csatornához! Pakold össze a cuccaidat.

- Jó. És mit vigyek?

- Hát tudod. Tréningnadrágot, pulóvert, trikót, fürdőnadrágot, néhány játékot. A törölköződet majd én elteszem. És hozd a mokasszinodat meg a pukkódat is!

A taksonyi hévvel utazunk szülőhelyedre, Dunaharasztra, ott elmegyünk gyerekkori barátod öccséhez, mivel ő tárolja minden felszerelésünket a pincéjében. Öcsitől kapjuk a biciklit.

Még épp hogy látunk az alkonyatban, mikor kissé kifulladásra felérünk az erdeifenyők közé, amelyek úgy állnak körülöttünk, mint védelmező ősatyák. Időnként felsír egy-egy vércse hol a közelben, hol a távolban. Zseblámpánk nincs, egy önérzetes indián és cserkész efféle elektromos eszközt nem visz magával. Fiala Sas – ahogy cserkész társaid hívták, mivel őrsvezetőként azt találtad ki, hogy mindenkinek az őrsben indián neve legyen – máris nekilát a kissátor felverésének. Ma éjszakára ez is megteszi. A tipire – amelyhez meg kell keresnünk a tavaly elrejtett tizenkét rudat és cövekeket, és amelynek felállítása legalább egy órába telik – holnap kerítünk sort. Míg a szokott mozdulatokkal dolgozol, én a két gumimatracot fújom fel. Mikor végzel a sátorral, tüzet raksz, s a vacsoránkat már barátságos lángok mellett fogyasztjuk.

Ez a kis erdő, amely Dunaharaszti és Taksony között terül el, az igazi otthonod. Itt éled meg a teljességet. Mikor egyedül sátorozol itt, némelykor égi ajándékban részesülsz. A fák karéjával, a tűzből suttogó istennel takarózol, te, a déli fény, hajnali felhőszakadás és újraboltozódó kék menny meztelen vadembere, előtted a hosszú lángszárnyakkal égbe-emelkedő méteres nyárfarönkök, körülötted a talpig-sárga erdő, az éjszaka és az egyre érthetlenebbül beszélő Kezdet némasága... Mindig kisbetűvel írod az isten szót, mert ezzel akarod jelezni, hogy egyetlen intézményes vallásnak sem vagy a híve, s hogy akár a Nyugat, akár a Kelet spirituális hagyományáról van szó, ami számodra a leginkább elfogadható megközelítés, az a misztika.

Gyerekkorodban itt egy hosszan elnyúló pusztaság volt, az erdőt később ültették. A második világháborúban jó néhány bombát dobtak le ide, s a robbanásuk után maradt tölcseréket csak félig-meddig tüntette el a természet. Nem messze innen történt kamaszkorodban, hogy egy téli, sízós barangolás során, mikor már sötétedni kezdett, és te hazafelé igyekeztél a hóborította dombokon

át, életemben először megszólított a misztérium. Ezt a transzcendens élményedet írtad meg A Hívó Hang című versedben, de csaknem ötven év költői tapasztalatára volt szükség ahhoz, hogy tökéletes formába tudd önteni. Ez az egyetlen versed, amely ilyen lassan készült el.

A kis erdő mások számára is lehet az újra megtalált paradicsom, erről jó néhány költő, irodalmár, festő, színész és tanár barátodat meggyőzted, így nyaranta ők is eltöltenek néhány napot vagy némelyikük egy hetet a fenyvesben vagy a közeli Vadgalamb-tisztáson, ahova később helyeztük át táborunkat. Főleg Szepesi Attila, Szabó Péter és Veress Pali szokott kint lenni velünk, meg feleségek, gyerekek. Veress Pali az, aki a tipire – amelyet teljesen vízhatlan, zöld műbőrből szabta ki Sas-hegyi lakásunk kertjében – egy nagy, széttárt szárnyú, fehér sást fest egyik délután még a Fenyves Dombon. Végül a sátor aljára vörös karikákat kanyarít, s ezekbe mi, gyerekek szabadon azt pingálunk, amit csak akarunk.

Egy hosszú, több hetes sátorozás alkalmával lázas beteg leszek, de Fial Sas úgy dönt, nem térünk vissza a civilizációba, hanem kint, a vadonban gyógyítja meg a fiát. Gondosan, türelmesen borogatod a homlokomat és a testemet, s bármennyire is bízom benned, erőtlenségemben úgy érzem, sosem fog elmúlni a lázam. Ijesztő a betegség, és szeretnék inkább hazamenni, de végül elhiszem, hogy pár nap alatt rendbe fogok jönni. Noha Fial Sas is aggasztónak tartja fia állapotát, nem kérdéses számára, hogy hamarosan elkövetkezik a javulás. Mikor néhány nap múlva anyukám kiérkezik egy kosárnyi étellel és egy jénai tálnyi sárgabarackos gombóccal, még ugyan nem vagyok gyógyult, de sokkal jobban vagyok, és mindannyian jóízűen falatozunk.

A nyilazóversenyt mindig a fenyves melletti teknőben rendezzük. A céltábla egy félbevágott dinnyehéj, amelyet egy homokba szúrt faágra akasztunk fel. Mindenki hármas vagy ötös sorozatokat lő, majd átadja az íjat vetélytársának, közben a rekkenő hőségben némelykor felhangzik a sárgarigók hosszabb-rövidebb fuvolázása. Fial Sas olyan jól megtanított nyilazni, hogy időnként meg tudom verni ezeken a házi viadalokon, és a pajtásaimnak magabiztosan mutathatom, hogy miként kell az indiánok fegyverével bánni. Fial Sas kőrifából faragta az íjat a nagy méretű pukkjával, amelyet Finnországban vásárolt, mikor költőtársaival ott járt a Finn Írószövetség meghívására, s ekkor hozta nekem az én kisebb törömet is. A gondosan lehántolt és kiszárított nyílvevők végére megfelelő alakúra vágott madártollakat ragasztottunk, s a legnagyobb becsben azokat a nyílvevőket tartjuk, amelyekben bagolytollak vannak, mivel ezek suhannak a lejjobban és le pontosabban.

Kényelmesen fekszünk este a tipiben, miközben ropog a nagy folyami kavicokkal körberakott tűz, így nem kell pulóvert viselnünk vagy betakaróznunk. A füst a fenti nyíláson át száll kifelé. Fial Sast örömmel és elégedettséggel tölti el, hogy kamaszkori álmát, hogy tipiben lakhasson a vadonban, felnőtt fejje megvalósította. Miközben a lángok játékát nézzük, és időnként ráteszünk egy-egy gallyat a tűzre, arra kérlek, hogy mesélj a gyerekkorodról. Földidéz

néhány szép történetet – azt is elmagyarázva, hogy a történetmesélés képességét és az állatok iránti szeretetet apukádtól örökölted –, aztán meglepve tapasztalod, hogy újabbak meg újabbak jutnak eszedbe, s később rájössz, hogy még számos történet van a fejedben, ezért elhatározod, hogy ezekből annyit írsz meg, hogy elérd a százat, s így születik meg *A Lemenő Nap Dombja* című köteted.

Egyik délelőtt egyedül megyek le a csatornához, de nem fürdeni, csak kíváncsiságból körülnézni. A túlsó parton suhancok virgonckodnak, marháskodnak, ökörködnek, és köves csúzlikkal lövöldöznek. Én is csináltam már magamnak csúzlit, de csak szorosan összehajtogatott papírdarabokat lőttem vele otthon, a lakásban. Érdeklődve figyelem a vagány srácokat, ahogy nagy élvezettel játszanak ügyes fegyverükkel. Néptelen a domboldal, teljesen egyedül ácsorgok mezítláb a napsütötte és forró homokban. Az egyik srác észrevesz, s bár messze van, úgy érzem, mintha egy pillanatra egymás szemébe néznénk. Kisvártatva elhelyez egy követ a gumi közepére, kihúzza a gumit, céloz. Noha látom, hogy engem vesz célba, és a kaján vigyort is látom az arcán, nem ijedek meg. Csak ácsorgok tovább, és várom, hogy mi lesz. Hirtelen éles fájdalmat érzek a homlokomban, és azt veszem észre, hogy meleg folyadék csorog az arcomra. Elönti a vér az arcomat, és most már pánikban vagyok. A srácok a túlsó parton harsányan röhögnek. Rohanok fel a tipihez a dombra, és sírva kiabálok:

– Apuci! Apuci! Apuci!

Fiatal Sas felpattan a pokrócról, amelyen mostanáig kellemesen heverészett, és fut felém. Mikor összetalálkozunk, elhadarom neki, hogy eltaláltak köves csúzlival, s ő olyan rémülten mered rám, amilyennek még sose láttam. Két kezével a fejemet fogva, kétségbeesetten fürkészi vérben úszó arcomat. Aztán megnyugszik, és ezt mondja:

– Jól van, nincs nagy baj! Nem sérült meg a szemed. Először azt hittem, hogy kilőtték a szemedet...

Az átváltozásodig csak az emberi feledet ismertem, és azt hittem, hogy ez vagy te. Most már kezdem megismerni, megélni és megérteni a nem emberi feledet is, a misztikus részedet, azt a feledet, amelyet nem vettem észre, amíg éltél.

Visszatértél az énség előtti állapotba, az éntelenség ősállapotába. Levetted maszkod és maskarád. Visszatértél a határtalanságba, a tudatos fénybe, a fénylő tudatba, a minden lehetőségen túlba, az állapotok feletti nem-állapotba, a mindent túlragyogóba. Te vagy a negyedik, mégpedig háromszorosan. A negyedik nem a tapasztaló, a tapasztalás és a tapasztalat, hanem az, aki e három előtt és fölött áll. A negyedik nem az, aki ébren van, álmodik vagy alszik, hanem az, aki e három előtt és fölött áll. A negyedik nem a preegzisztencia, az egzisztencia és a posztegizisztencia, hanem az, aki e három előtt és fölött áll. Meghaladtál minden állapotot, képzetet, jelenséget és gondolatot. Visszatértél minden elkülönültségen túlra, minden kettősségen túlra, minden különbségen és viszonylaton túlra. Meghaladtad a tetteket, az énedet, a problémákat, a célokat,

a keresést, az önmagad utáni nyomozást. Túlléptél a testeden, az elméden, a személyiségeden, a világon és istenen. Túlléptél a sötét láncszemen, a halálon. Meghaladtál minden változást, kezdetet és véget, minden ismétlést és ismétlődést, minden határt, korlátot és küszöböt. Meghaladtad az alany-tárgy kettősséget. Ennek fontosságát gyakran emlegetted, amikor a tantrikus buddhizmusról beszéltél.

Nem elszakítottak a világtól és önmagadtól, hanem meghaladtad a világot és önmagadat. Túlemelkedtél a süllyedő hajón, amelyen mi tovább hanykolódunk, és tovább süllyedünk a semmibe. Túlemelkedtél az ellentétek bábjátékán. Nem vagy többé önmagad bábja. Nem mozgatnak és lökdösnek ide-oda. Nem pörög tovább a holtpont kereke. Nem vagy többé se báb, se pillangó. Túlemelkedtél a mákonyos csodán és a szörnyűséges titkon. Túlemelkedtél a lét házán. Túlemelkedtél a világ tengelyén. Túlemelkedtél minden folyamaton, eseményen, élményen, helyen és időn. Feladtad, elfeledted, meghaladtad az énedet. Egyaránt túl vagy az emlékezésen és a felejtésen. Ittál a Léthé vizéből, elfeledve önmagadat és magát a felejtést, aztán a Mnemoszüné vizéből is kortyoltál, és elmerültél a forrásban. Széttörted és leráztad az ego rabigáját. Visszatértél a mennydörgés csendjébe. Meghaladtál mindent, ami fölmerül és megjelenik.

Tudtad, hogy testtel, elmével és ego-személyiséggel lehetetlen a valódi szabadság. Tudtad, hogy egyetlen tett, egyetlen gondolat, egyetlen megnyilvánulás sem tehet igazán szabaddá. Tudtad, hogy a szabadság gondolata is rabbá tesz. Tudtad, hogy a szabadság az értelmen, a szavakon és a nyelven túl van. Tudtad, hogy minden testi, elméleti és érzelmi tárgy keresése rabság. Az egyetemes tudat az, ami megszabadított a rabságtól és minden kereséstől. Az egyetemes tudat a megváltó, az üdvözítő, a megszabadító. Teljesen egygé váltál a tudattal. Visszatértél legalapvetőbb állapotodba. Megtaláltad eredeti arcodat. A sokból visszatértél az egybe. Eltörölted az önkorlátozó akadályok minden illúzióját. Visszaolvadtál a mindent túlragyogó és túlsugárzó jelenlétké. Visszaolvadtál a kimeríthetetlenbe. Visszaolvadtál a meta-ontikus és meta-noétikus mezőbe. Visszaolvadtál az alap nélküli alapba. Egyszer csak megfordultál az észveszejtő fényben, és kőfejjel áttörtél a nem-éjszakába. Visszaolvadtál az egységbe, és már nem választod szét az eget és a földet, a világosságot és a sötétséget, a nappalt és az éjszakát, a férfit és a nőt, a léteket és a nemléteket, az életet és a halált, a jót és a rosszat, a szépet és a rútat. Te már nem botorkálsz tovább az ego-labirintusban.

Az élet sakkjátszmájában mindenki csak vesztes lehet. Erre a vereségre készültél egész életedben. Vajon egy bámulatos lépéssel megfordítható az ember vesztesre álló sakkjátszmája? Nem. Csak arra való az élet, hogy az ember hozzáadja magát a megdögléshez. Mert az életből észrevétlenül halál lesz. A bábasszonyból észrevétlenül hóhér lesz. De te meghaladtál minden sakkjátszmát. Túlléptél minden játékon, káprázaton, árnyékon és tükröződésen. Túl vagy minden tükrözöttségen. Most már te vagy a tükör, amelynek nincsen se széle, se közepe. Túlléptél önmagad elpergő homokvárán. Számodra nincsen énség,

enyémség és nekemség. Levetettél minden béklyót. Megszabadultál a haláltól is. Mikor kiváltál, letépted magadról halotti maszkladat.

Te nem halott vagy, hanem szabad!

Mindent elfelejtettél, vagyis mindentől megszabadultál. Költészeted által túlléptél a költészetten. Csak az emberi, halandó részedet vesztetted el. Fölszámoltál minden valóságot és valótlanságot. Éjszakánként, amikor elkeveredem a csillagképekről leszálló hideg ezüsttel, mint régen te is, alig merem megkérdezni, hogy hol vagy. Aztán rájövök, hogy nem az a kérdés, hogy hol vagy, hanem az, hogy mivé változtál át. Meghaladtad – ahogy Tillich kifejezte – a létezés alapszerkezetét, vagyis az én és a világ kettősségét.

Ámde Tillich kétszeresen tévedett, mikor úgy vélte, hogy a gonosz legfőbb sajátossága az önelvesztés, az ember meghatározó középpontjának az elvesztése. Ez csak megőrülés esetén igaz. A gonosz nem az, aki széttöri a lét alapszerkezetét. Mert ha az én és a világ viszonylatának széttörése a gonosz műve lenne, akkor lehetetlen volna az önmeghaladás. Másrészt a gonosz nem kívülről, az alapszerkezeten túlról származik, hanem éppen belülről, magából az alapszerkezetből. Éppen ez az alapszerkezet hozza létre a gonoszt. A bűnbeesés az én és a világ tragikus széthasadása, amely minden kettősség, ellentét, különbség, elkülönültség, szembenállás és harc megteremtője és fenntartója. A gonosz eredete az ego-elme, valamint az ego-elmét védelmező gondolkozás. A gondolkozás véglegesíti a lét, az egység, az egész, a teljesség széthasadtóságát. A teremtés története, mítosza és elmélete nem egyéb, mint az ego teremtésének története, mítosza és elmélete, egészen pontosan az ego előkészítésének és megalapozásának története, mítosza és elmélete.

Könnyű lenne arra a következtetésre jutni, hogy minden illúzió, s csak a halál valóságos. Minden szertefoszlik, de a halál itt tornyosul mozdíthatatlanul. Csakhogy a halál ugyanúgy az én és a világ kettősségéből származik, mint a gonosz.

Mi következik ebből? Gonosz = halál. Halál = gonosz. Ego = halál. Ego = gonosz. Világ = halál. Világ = gonosz.

Most már semmi légből kapottat és levegőben lógót nem tudok elfogadni. Kiűzted magadból az egót, a világot, a gonoszt, a halált. Kiűztél magadból minden ellenséget, így lettél valóban király. Visszatértél a szupraindividuális gyökervalóságba. Megszűnt zavarodottságod, amely abban állt, hogy énnel képzelted magadat, így gyökeret verhetél a legfelső nem-állapotban. Te, az elszáradt kőrifa, visszatagozódtál táptalajodba, oda, ahonnan különálló lényed kibontakozott. Látszólag elszáradtál, és elszállt belőled az élet, valójában megszabadultál béklyóidtól, megbéklyózott lényedtől, és az lettél, ami mindig is voltál: tiszta és szabad erő, tiszta és szabad lehetőség. Kiszabadultál a börtönök börtönének börtönéből. Kiszabadultál a test, a bioszféra, a Föld, a világ, a Naprendszer, a Tejút, a multiverzum börtönéből. Emberként költő voltál, ember voltodon túllépve viszont te magad vagy a tiszta és határtalan teremtőerő, amelyből a költészet is fakad. Emberként időnként megsejtetted, hogy a mindenség

hánykolódó sötétségében a misztérium tündököl, nem emberként viszont te magad vagy a misztérium. Fölbredtél a létalomból. Átléptél az opál kapun.

Sziklaszirten állok, és rettegve figyelem, ahogy egy hajó nekiütközik a közeli sziklaszirtnek, ahol egy tartályhajó horgonyoz. Óriási robbanás! Rázkódik alattam a sziklaszirt, aztán hirtelen elsüllyed, s ebben a pillanatban süllyedek én is. Az örvénylő és bugyborékoló vízben fuldokolva arra gondolok, hogy a legjobb lenne, ha a jótékony tengerre bízám magam, és hagynám magam elveszni... Eljöttem a világba, és semmire sem jutottam. Csak arra, hogy nincs más választásom, előbb-utóbb le kell vonulnom a lét színpadáról. Ahogy te is levonultál, és a kelléktárban lelkiismeretesen leadtad a jelmezedet... Egy düledező, omladozó vár fokán állok. Valahogy le kellene jutnom, de nincsen se létrám, se kötelem. Hamarosan össze fog dőlni a vár, e felől semmi kétség. Úgyhogy vagy leugrom, de annyira magas a várfal, hogy szörnyet halnék, vagy ha itt maradok fenn, a kövek maguk alá temetnek. Hogy mi lesz velem, nem tudom. Még életben vagyok.

Az ego a legrafináltabb és legkegyetlenebb csapda, amelyet valaha megalkottak. Az egocsapda lényege, hogy miközben rettegek az én-személyiségem elvesztésétől, éppen az én-személyiségem az, ami miatt a biztos halál vár rám. Ez az ősi zaklatottság, a modern léthiszti vagy létpánik. De nevezhetjük egyszerűen istenfélelemnek is. Rettegek visszatérni a határtalanba, az egybe, az egészbe, a teljesbe, a forrásba. Pedig a lét semmi egyéb, mint hogy a moziban megnézünk egy filmet, aztán szépen hazamegyünk – a vetítőfénybe.

Még a halálfélelem sem őszinte. Mert nem a haláltól félek, hanem a vetítőfénybe való visszaolvadástól. Az egocsapda azt is jelenti, hogy rettegek visszatérni a forrásba, miközben éppen a forrás teljessége hiányzik minden pillanatban. Ez a spirituális sóvárgás az, ami miatt – ahogy Mick Jagger unásig ismételteti fél évszázada – I can't get no satisfaction.

Létezni annyi, mint csapdában lenni.

Te már kiszabadultál a csapdából. Visszatértél az éntelenségbe, a léttelenségbe, a különbségtelenségbe, a gondolatatlanságba. Oda, ahonnan az én, a lét, a különbség és minden gondolat származik. Kioltódásodkor elillant és megsemmisült minden gondolatod. Test-elme-éned széthullott és feloldódott. Messze túlléptél az én és a mindenség bábjátékán és sakkjátszmáján. Visszaoldódtál az alaptalan alapba, és fölszámoltál minden megnyilvánulást. Nincs kétségem afelől, hogy a testbe és önmagába zárt én-személyiség hullaként végzi a lét szemétdombján. Haldokló lény egy haldokló világban. Ezért választanom kell. Vagy a halandó én-személyiséggel azonosulok, vagy a forrással, amely alanytalan, tárgyaltan, kettősségtelen, külsőtlen, bensőtlen, osztatlan, formátlan, teremtetlen, önmagátlan.

Elfelejtetted a jelenségvilágot, az árnyékvilágot, a tükrözött énvilágot, visszaemlékeztél a mindent megelőző és mindenben túli misztériumra, és eggyé váltál vele. Visszatértél a tiszta szépségbe. Feloldottad és eloszlattad a téridő-meghatározta és pszichofizikailag megtestesült lényedet, a test-elme-gépezetedet.

Meghaladtál minden keresést, minden szenvedést, minden gondolatot, minden eszmét és eszményt, minden módszert, minden célt és eszközt, minden problémát, dilemmát, megoldást, eredményt és fejlődést, minden mélységet és magasságot, minden törekvést, minden céltalanságot és eszköztelenséget, minden filozófiát és spiritualitást, minden okot és okozatot, minden tapasztalatot és élményt, minden ismeretet és tudást, minden időt és időtlenséget, minden teret és tértelenséget, minden változást és változatlanságot, minden mozgást és mozdulatlanságot. Meghaladtál minden elkülönülést, elkülönültséget és elkülönítettséget. Meghaladtad a számokat, de meghaladtad a nullát és a végtelent is. Túlléptél képzelt és tükrözött ego-személyiségeden. Túlléptél éned világából-játékán, az ego-elméd alkotta mindenségen. Végigküzdötted magad a test, az elme, az én és a világ meghaladásának folyamatán, s a test-elme-én-világ hamis hitét fölcserélted a testetlen, elmétlen, értelen, világtalan misztériumra.

Te már mindig az vagy, ami vagy.

Túlragyogod a csillagképeket: gyönyörűbb fogú vagy náluk. Túlragyogod a galaxisokat: bozontosabb fürgetegű vagy náluk. Túlragyogod az óriás bálnákat: atomrobbanásnál fényesebb vagy náluk. Túlragyogod a hegyeket: menyekkel magasabbra nyúlsz náluk. Túlragyogod a sasokat: felhő-szárnyaiddal gyorsabban suhansz náluk. Túlragyogod a tücsköket: ős-dallamosabban muzsikálsz náluk. Túlragyogod a leveleket-lombokat: titkosabban hajladozol náluk. Túlragyogod a virágokat: vérmesebb pompában tobzódsz náluk. Túlragyogod az angyalokat, szenteket, gandharvákat: előbb, tanítóbb és tisztább vagy náluk. Túlragyogod a Krishnákat, Krisztusokat, Zarathusztrákat, Buddhákat: terebélyesebb világ-fölforgató vagy náluk. Túlragyogod a hadvezéreket, tudósokat, mérnököket, bölcseleket, zeneszerzőket és költőket: misztikusabb kézzel szövöd műveidet náluk. Túlragyogod a Napot, mert éjjel-nappal fénylesz mindenkinek a zsigereiben. Túlragyogod a Holdat, mert te vagy a képzelet és az álom életben és halálban. Túlragyogod a szerelmes lobogásokat, mert te feneketlenebb tűzhányó-kráterekkel szeretsz. Túlragyogod a legmélyebb vágyakozásokat, mert te száz alakban és lényben sóvárogsz. Te vagy a csapodár, a millió-szemű, millió-ömlő, millió-émlékű, millió-ajkú, millió és millió-sejtű. Te vagy a szél, a mozdulatlan, a hívás, a hang-nélküli. Te vagy az arca minden születésnek, és te vagy az arca a testvér-vonulásnak óceánokon, földrészeket összekötő csatornákon és az örökkévalóság fáit kitépő ciklonokon át.